

Sammendrag

Fylkesplanen er et strategisk dokument som trekker opp de langsiktige utviklingsmål og strategier for hovedstadsregionen og for Akershus fylke. Planen er ikke Akershus fylkeskommunes virksomhetsplan. Målene og strategiene skal være førende for de ulike regionale aktørers prioriteringer og de skal danne grunnlag for aktørenes felles satsinger gjennom deres ulike virksomhetsplaner, handlingsprogrammer, prosjekter og tiltak.

Mål med arbeidet

Utviklingsveiene i fylkesplanen trekkes opp på grunnlag av en vurdering av nåsituasjon og hovedutfordringer. Planen går nærmere inn på disse utfordringene og angir mål og strategier for de enkelte temaer som behandles.

Mål og strategier vil være førende for de ulike regionale aktørers prioriteringer av ressursbruk og de skal danne grunnlag for aktørenes felles satsinger gjennom deres ulike virksomhetsplaner og handlingsprogrammer, prosjekter og tiltak.

Planen går nærmere inn på de nevnte utfordringene, utdypet disse og angir mål og strategier for de enkelte temaer som behandles. Akershus fylkeskommune vil i partnerskap med de andre regionale aktørene arbeide videre med å utvikle et regionalt utviklingsprogram (hand-

lingsprogram for Fylkesplanen), først og fremst for å få frem de virkemidler som det i fellesskap er ønskelig å iverksette.

Selv om denne planen har fokus på utvalgte hovedtemaer ekskluderer ikke dette andre temaer eller utfordringer som Akershus og hele hovedstadsregionen står overfor.

Økt befolkningsvekst

Akershus har i mange år hatt en langt høyere befolkningsvekst enn resten av landet. Hovedårsaken er den kraftige veksten i arbeidsplasser. Veksten har ført til stor innflytting til hovedstadsregionen. Unge og enslige flytter til Oslo for å arbeide eller studere. Familier som er i etableringsfasen, flytter ut fra Oslo og bosetter seg som regel i Akershus. Akershus og Oslo er et felles bo- og arbeidsplassmarked.

Fylket har en spesielt høy befolkningsvekst blant eldre og

unge. Høy befolkningsvekst gir mange skattebetalere, men også økte kommunale utgifter. Fylkesplanen skal bidra til at regionen håndterer veksten slik at vi får en positiv utvikling. For å nå dette målet må både kommunene, fylkeskommunen og staten i fellesskap ta opp og løse utfordringene innen de enkelte temaer som denne planen behandler.

Dårlig samsvar mellom inntekter og utgifter

Kommunesektorens økonomi står svakere i Akershus enn i landet for øvrig. Hovedårsaken til den svake kommunal og fylkeskommunale økonomien skyldes det generelle kravet til effektivisering av offentlig sektor i kombinasjon med den sterke befolkningsveksten i regionen. Både kommuner og fylkeskommuner i hovedstadsområdet vil i løpet av få år ikke være i stand til å dekke tjeneste- og infrastruktur behovet, selv for

det som må betraktes som miniumsløsninger.

Sammenlignet med landet for øvrig er det særlig veksten i de aldersgruppene som etterspør skolekapasitet og omsorgstjenester, samt behov for kollektivtransport som legger et sterkt press på de økonomiske ressursene. Utgiftene på disse tjenestene øker i langt sterkere grad enn inntektsveksten gjennom skatter, avgifter og statlige overføringer.

Hovedproblemet er at regionale og lokale myndigheter ikke har anledning til å justere sine inntekter i forhold til kostnader på de oppgaver som de er pålagt å utføre. Gapet mellom inntekter og utgifter for fylkeskommunen og de fleste kommunene i fylket er for stort til at det kan dekkes av effektivisering og rasjonalisering alene. Dette gir følgende mulige strategier for å møte de økte utgiftene:

- 1 Øke brukerbetalingen på de offentlige tjenestene og redusere subsidiering
- 2 Fortsatt nedtrapping av det offentlige tjenestetilbudet
- 3 Arbeide for å øke inntektsmulighetene via andre finansieringsløsninger
- 4 Tettere og mer forpliktende samarbeid for å bedre utnytte tilgjengelige ressurser
- 5 Økte statlige rammer

Det arbeides for å sikre nye finansieringsløsninger, men dette er relativt usikkert og vil trolig ikke være på plass før om flere år. Ved siden av økt effektivisering og kostnadsreduksjoner er det denne planens konklusjon at Staten må bidra til å sikre fylkeskommunen og kommunene i

regionen økte rammer for å få en balanse mellom inntekter og er etter utgifter. Det en bred enighet fra alle parter som har deltatt i arbeidet om utfordringene, målene og strategiene som taes opp i denne planen, både fra offentlige myndigheter, privat næringsliv, frivillige organisasjoner sin side. Ved siden av å samordne virkemidler er det nødvendig med tilstrekkelige virkemidler for å kunne løse utfordringene regionen står ovenfor.

Fylkesplan 2004-2007 konsentrerer seg om tre hovedtemaer og de utfordringer rammebetingelsen gir for disse. Temaene er:

- Areal og transport
- Verdiskaping og kompetanse
- Folkehelse

Areal og transport

Overskuddet på arbeidsplasser, spesielt i Oslo, fører til store trafikkstrømmer mot de sentrale deler av hovedstadsområdet i rush-tiden. Økt levestandard og økt bilhold gjør videre at stadig flere kjører bil. Man kjører oftere og lenger. Biltrafikken har vokst og vil fortsatt vokse langt sterkere enn befolkningsveksten. Biltrafikken fører med seg miljøproblemer som støy og forurensning i sentrale deler av Oslo, i Groruddalen og langs hovedvegene i Akershus. Framkommeligheten for næringstransporten blir redusert.

For å møte biltrafikkveksten er deler av hovedvegssystemet det siste tiåret på lokalt initiativ blitt bygget ut (Oslopakke 1). Men dette har ikke vært tilstrekkelig til å ta trafikkveksten, og på lokalt initiativ skal det nå gjennomføres en forsert utbygging av kollektivtrafikksystemet

(Oslopakke 2). Stortinget vedtok dette ved behandlingen av St. prp.64 (2000-2001).

Det er en hovedutfordring for hovedstadsregionen å sørge for at nye boliger og arbeidsplasser i stor grad blir lokalisert rundt kollektivknutepunkter og langs de tyngste kollektivårene. Dette vil øke tilgjengeligheten til et godt kollektivtilbud og til service og arbeidsplasser for regionens innbyggere, samt øke kundegrunnlaget for driften av kollektivsystemet. Samtidig er det viktig å sikre gode bomiljøer der det bygges tettere.

Utvikling av et bedre kollektivtilbud kan også bidra til å redusere presset på hovedvegssystemet og dermed gi næringstransporten bedre framkommelighet. Utfordringen er å øke samarbeidet mellom de regionale aktørene for bedre å koordinere virkemidlene slik at dette kan oppnås. De offentlige investeringer som er og vil bli gjort i hele transportsystemet, vil dermed kunne utnyttes bedre samfunnsøkonomisk sett.

Kollektivtrafikken har de senere årene hatt store problemer med underskudd og manglende investeringer i nytt materiell og infrastruktur p.g.a. lavere offentlige tilskudd/kjøp og uten tilsvarende økt betalingsvillighet hos brukerne. Dette fører til dårligere punktlighet, dårligere kvalitet og et generelt dårlig omdømme i befolkningen. Kollektivtrafikken må få det nødvendige løftet i infrastruktur, og materiell. Samtidig må finansiering av driften sikres. Kvaliteten, frekvensen og punktligheten må bli slik at kollektivtrafikken blir mer konkurransedyktig mot privatbilen enn i dag.

Omstilling og nye utfordringer for næringslivet

Parallelt med veksten i arbeidsplasser i hovedstadsregionen har næringsstrukturen også endret seg. Det har vært stor nedgang i tradisjonell industri og en sterk vekst i tjenesteytende sektor. Drivkraften har bl.a. vært en forsterket internasjonal arbeidsdeling (globalisering), ny teknologi, økt kunnskapsnivå og en sterk økning i privat konsum. Næringslivet i regionen stilles derfor overfor nye utfordringer. Det er behov for en sterkere kobling mellom næringslivet og utdannings og forskningsinstitusjoner for å sikre næringslivet nødvendig kompetanse og for å få utviklet nye bedrifter basert på forskningsresultater.

En bedre kobling mellom forskning og næringsliv vil kunne bidra til å bedre den relativt lave innovasjonstakten i regionen. For å sikre at næringslivet får tilgang på riktig kompetanse kreves en bedre koordinering mellom grunn-, videregående og høyere utdanning. Det er videre behov for å bedre internasjonal profilering av regionen mot internasjonale investorer for å sikre videre utvikling av et kunnskapsbasert næringsliv. Det er spesielt nødvendig at også Staten satser på dette området.

Større andel eldre og unge og mindre andel yrkesaktive

Økt befolkningsvekst har ført til økt press i offentlig sektor. Veksten i andelen eldre og unge er særlig stor i Akershus. Dette gir et økt press på, og vanskeligheter med å betjene kommunale og fylkeskommunale tjenester. Akershus har i tillegg en underdekning på sykehustjenester som må dekkes opp gjennom bygging av nye Ahus og Follo sykehus.

Det er i fylkesplanen satt fokus på folkehelse og forebyggende strategier. De viktigste utfordringene er å forebygge sykdommer som hjerte og kar, kreft, astma og kroniske lunge, overvekt m.m. Dette kan forebygges ved spesielt økt fysisk aktivitet, bedre ernæring og redusert røyking. Det offentlige ansvar og utfordring ligger i tilrettelegging, informasjon og motivasjon for å gi innbyggerne mulighetene til selv å ta ansvar for egen helse.

Samarbeid og partnerskap

Akershus fylkeskommune vil arbeide med å videreutvikle sin rolle som regional utviklingsaktør. I dette arbeidet vil det bli lagt spesielt vekt på samarbeid mot det kommunale nivå og det regionale statlige nivået. I arbeidet med Fylkesplan2004-2007 har fylkeskommunen hatt et konstruktivt og nært samarbeid med de fire regionene i fylket. Temaer og innhold er blitt utformet via møter i de regionale politiske foraene og i de administrative samarbeidsorganene.

Dialogene og samarbeidet har gitt et godt fundament for å gå videre med å konkretisere partnerskapsideen. I denne sammenhengen er langsiktig planlegging helt nødvendig for god ressursutnyttelse. Fylkesplanleggingen er politikernes grep om regionens framtid.

3.11 Mål og strategier

Fylkesplanen vil bli fulgt opp i et fire-årig Handlingsprogram som skal utarbeides i løpet av 2003 i et bredt samarbeide med alle aktører som har deltatt i utarbeidelse av planen og som har virkemidler som kan bidra til å løse utfordringene.

Hovedmål

Arealbruk og transportsystemet i hovedstadsområdet skal utvikles slik at det fremmer samfunnsøkonomisk effektiv ressursutnyttelse, med miljømessige gode løsninger, trygge lokalsamfunn og bomiljøer, god trafikksikkerhet og effektiv trafikkavvikling for befolkning og næringsliv, i en bærekraftig retning.

Delmål Levekår

Areal- og transportsystemet skal fremme gode og likeverdige levekår for befolkningen. Dette innebærer blant annet:

- 1 Et tilstrekkelig stort og variert boligtilbud i alle de tre delregionene i fylket, og i samvirke med Oslos boligmarked
- 2 Boligområder, bysentra, friluftsområder og andre områder hvor befolkningen oppholder seg, skal i størst mulig utstrekning være skjermet for uønsket biltrafikk, trafikkfare, støy og luftforurensninger fra biltrafikk
- 3 Gode muligheter for folk til å kunne finne bosteder som ikke forutsetter bruk av bil for å nå tjenestetilbud og arbeidsplasser, men at slike kan nås innen gang- og sykkelavstand og/eller med tilfredsstillende kollektivtilbud.
- 4 Utvikle gode lokalsamfunn med stedsidentitet, møteplasser og variert tilbud av varer og tjenester

Delmål arbeidsliv

Areal- og transportsystemet skal fremme konkurransedyktig næringsliv og velfungerende arbeidsliv slik at hovedstadsområdet videreutvikles som et nasjonalt kraftsentrum for næringsliv og styringsverk. Dette innebærer blant annet:

- 1 Et tilstrekkelig stort og variert tilbud på næringsarealer for ulike typer næring og offentlig virksomhet
- 2 God tilgjengelighet i nasjonale transportkorridorer til andre landsdeler og til utlandet
- 3 God tilgjengelighet internt i regionen, særlig for næringstransporter på veg og regionale persontransporter kollektivt

Delmål naturressurser

Areal- og transportsystemet skal ta hensyn til at forbruk av naturressurser lokalt og globalt er tilpasset naturens tåleevne. Dette innebærer blant annet:

- 1 Et framtidig utbyggingsmønster med klare, langsiktige grenser mot landbruksområder, kulturlandskap og natur- og friluftsområder og Oslofjorden.
- 2 En mest mulig sammenhengende grønnstruktur innenfor de bebygde områdene av hensyn til befolkningens rekreasjonsmuligheter i nærområdene og for å ivareta det biologisk mangfoldet i Akershus.
- 3 En klima- og energistrategi for Osloregionen som begrenser regionens bidrag til CO₂-utslipp der transportsektoren representerer den sterkeste veksten i utslipp.

Delmål transportsystem

Transportsystemet i Akershus skal utvikles slik at det kan få en hensiktsmessig fordeling av trafikken mellom privatbil og kollektivtrafikk:

- 1 Det er et mål at kollektivtrafikken i Oslo og Akershus tar en betydelig del av veksten i den motoriserte trafikken som måtte komme i hovedstadsområdet fram til 2015. På de tyngste reiserelasjonene skal kollektivtrafikken ta det vesentligste av trafikkveksten.
- 2 Veksten i biltrafikken skal dempes i forhold til en trendutvikling. Nullvekst i biltrafikk er et mål for reiser til/fra Oslo sentrum og indre by, regionale handelssentra i Akershus og andre områder med god kollektivbetjening

Arealstrategi for Akershus

Lokalisering av boligbygging

- 1 Oslo bør i de neste 10-15 årene ta en større andel av veksten enn i den foregående perioden.
- 2 Boligbygging bør som hovedregel skje i form av innfylling i ubebygde arealer og fortetting i bebygde arealer innenfor byggesonen, samt som transformasjon av arealer fra annen bruk (for eksempel tidligere næringsarealer).
- 3 Boligbyggingen bør i hovedsak skje innenfor den sammenhengende by- og forstadsbebyggelsen (bybåndet) i tre retninger ut fra Oslo og i tilknytning til regionsentre, kommunesentre og andre viktige knutepunkter på det eksisterende kollektivnettet.

Lokalisering av arbeidsplassområder

- 1 Etablering av nye eller omlokalisering av eksisterende kontorarbeidsplasser og publikumsrettet service i Akershus bør fortrinnsvis skje innen gangavstand fra viktige stasjoner på jernbanenettet og andre større kollektivknutepunkt. Dersom dette ikke lar seg gjøre, skal slike arbeidsplasser subsidiært lokaliseres til andre sentrale områder for kollektivbetjening. Utenfor slike sentrale kollektivbetjente områder skal lokalisering av nye kontorarbeidsplasser unngås.
- 2 Etablering av nye eller omlokalisering av eksisterende arealkrevende og godstransportskapende næringer i Akershus som for eksempel industri- og logistikk næringer, skal lokaliseres nær hovedtransportnettet (veg og/eller bane).

Strategi for finansiering av transportsystemet i Oslo og Akershus

- 1 Akershus fylkeskommune skal i samarbeide med Oslo og staten sikre ressurser til Oslopakke 2 og til utvikling av et tjenlig hovedvegnett for Osloregionen, herunder en ajouført versjon av "rest"-prosjektene i Oslopakke 1. I en slik "Oslopakke 3" skal det også inngå midler til viktige regionale veger og lokalt sykkelvegnett.
- 2 Kollektivtrafikken skal sikres et bedre økonomisk driftsgrunnlag. Større tilskudd av offentlige midler skal sikres gjennom partnerskapsavtaler med staten om offentlig kjøp av regional kollektivtrafikk, bruk av inntekter fra en form for trafikantbetaling eller på andre måte ("Oslopakke 3").

Strategier for utvikling av transportsystemet i Akershus

Drift av kollektivtrafikken

- 1 Kollektivtilbudet (bane og buss) skal styrkes for områder som ligger sentralt i forhold til dagens kollektivsystem.
- 2 Busstilbudet internt i delregionene og "på tvers" av transportkorridorene mot Oslo skal styrkes. Dette skal skje med tilføring av økte midler og/eller ved konsentrasjon tilbudet til et begrenset antall busslinjer.
- 3 Arbeidet med samordning mellom transportoperatørene i hovedstadsområdet vedrørende informasjon, billettering og rutetilbud skal intensiveres.

Jernbane

- 1 Jernbanen skal være "rygraden" i kollektivsystemet.
- 2 Utbygging av dobbeltspor på jernbanestrekningene mot vest og sør skal prioriteres foran hovedvegutbygging langs de samme strekningene.

Hovedveger

- 1 Utviklingen av hovedvegnettet i Oslo og Akershus skal fullføres slik at det etableres kapasitetsmessig balanse mellom de tre transportkorridorene og kapasiteten i Oslo.
- 2 Utbyggingen av hovedvegene skal for øvrig primært skje av hensyn til trafikksikkerhet, miljøforbedring og framkommelighet for busstrafikken, samt for vare- og godstrafikken.

Strategi for regulering av biltrafikken

- 1 En videreføring av trafikantbetalingen skal utformes slik at den i tillegg til å gi nødvendige inntekter, også virker regulerende på bilbruken.
- 2 Akershus fylkeskommune skal i samarbeid med Oslo kommune og de nærmeste kommunene i Akershus undersøke mulighetene for å få etablert en felles regional parkeringspolitikk. Det skal i første omgang gjennomføres et samarbeidsprosjekt om knutepunkter og parkering som et grunnlag for utvikling av en slik felles parkeringspolitikk.

4.4 Mål og strategier

Fire områder trekkes frem for utdanning og arbeidsliv

Utdanning og næringsliv

Det ligger en stor utfordring i å sikre tilstrekkelig arbeidskraft med riktig kompetanse for arbeidslivet i Akershus. Som vist tidligere i kapitlet er det et stramt arbeidsmarked i regionen, og trass i utviklingen den siste tiden med en viss økning i arbeidsløsheten, vil det likevel være stor mangel på arbeidskraft innen en del bransjer. Spesielt vanskelig ser situasjonen ut til å være for en del av de tradisjonelle yrkesfagene og når det gjelder teknologifagene.

Akershus har et generelt høgt kompetansenivå, med visse variasjoner innen de ulike delene av fylket. Det er derfor ikke nødvendigvis tiltak for å øke kompetansen i befolkningen som helhet som er svaret på utfordringen, men å sørge for at arbeidsstokken totalt sett har en ønsket kompetansesammensetning.

Utfordringen ligger i å utvikle samhandlingen mellom utdanningsinstitusjonene og arbeidslivet slik at ikke bare de voksnes individuelle behov ivaretas, men også arbeidslivets behov for kompetanse. Dette gjelder både i forhold til videregående opplæring og i forhold til høgere utdanning.

Mål

Øke andelen av befolkningen som tar yrkesfaglig og teknisk utdanning.

Strategier:

- Styrke veiledningstilbudet til barn, unge og voksne som står overfor yrkes- og utdanningsvalg gjennom et tettere samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner og arbeidsliv.
- Utvikle og synliggjøre regionens tilbud om teknologisk utdanning
- Bidra til realisering av Kompetansereformens intensjoner gjennom et tett samarbeid mellom videregående opplæring, høgskoler og arbeidslivet.

Utdanningssystemet og utdanningsbehov

Med et gjennomgående læreplanverk og felles generell del av læreplanen, har det blitt lagt til rette for et helhetlig opplæringsløp gjennom grunnopplæringen. For å sikre denne helheten må kommune- og fylkeskommunenivået samarbeide tett om kvaliteten på opplæringen. Samarbeidsutfordringene består ikke minst i at de to forvaltningsnivåene i fellesskap må legge til rette for fleksible overganger mellom de to delene av opplæringsystemet. De samme utfordringene gjelder i forhold til bedriftene som skal ta seg av den praktiske delen av opplæringen i yrkesfag og i forhold til høgere utdanning. Også når det gjelder overgang fra videregående skole til bedriftsopplæring og overgang til høgere utdanning, vil kravene til fleksible overgangsordninger komme sterkere i tiden framover.

Mål

Det må legges til rette for at barn, unge og voksne i Akershus sikres et best mulig utdanningstilbud i samsvarende med egne forutsetninger og arbeidslivets behov.

Strategier:

- Aktørene i utdanningssystemet må samarbeide tett for å sikre fleksible ordninger og gode overganger mellom de ulike utdanningsnivåene.
- Aktører i utdanningssystemet og arbeidslivet må samarbeide tett for å sikre høg kvalitet på opplæringstilbudet for voksne.

Nyskaping

Hovedstadsområdet er et nasjonalt tyngdepunkt for forskning og kunnskapsbasert næringsliv. Dette er den viktigste ressursen i utviklingen av regionens komparative fortrinn. Det er også på dette området regionen kan gi det viktigste bidraget til den nasjonale verdiskapingen. Utfordringen blir å realisere dette potensialet slik at regionen øker sin konkurransekraft som et senter for internasjonale kunnskapsbedrifter.

Mål

Bedre hovedstadsregionens internasjonale konkurransekraft gjennom økt nyskaping og innovasjon.

Strategier:

- Styrke etablering av nye kunnskapsbedrifter med utspring i regionens FoU-miljøer.
- Legge grunnlaget for at kunnskapsbaserte nyetableringer for å bedre vekstbetingelser gjennom tilrettelegging, finansieringsmuligheter og faglig bistand gjennom forskningsparker og inkubatorer

Hovedstadsområdet som internasjonal region

I den internasjonale konkurransen mellom byregioner, har hovedstadsområdet en svak posisjon som region for internasjonale investeringer. Dette har sammenheng med at regionen mangler internasjonalt profilerte kunnskapsbedrifter. Samtidig skjer det ingen nasjonal satsing på internasjonal markedsføring av regionen slik som for andre europeiske storbyregioner. Det er dermed både en regional og en nasjonal utfordring å gjøre hovedstadsregionen kjent som en internasjonalt konkurransedyktig region med et høyt kunnskapsnivå både i befolkningen og næringslivet.

Mål

Styrke hovedstadsområdets posisjon som internasjonal region i forhold til andre europeiske byregioner.

Strategier:

- Skape forståelse og oppslutning om hovedstadsregionens nasjonale rolle og viktigheten av å profilere regionen internasjonalt gjennom et felles regionalt og nasjonalt engasjement for å markedsføre hovedstadsområdet som investeringsregion.
- Benytte forskningsmiljøene og kunnskapsmiljøene i næringslivet i internasjonal markedsføring og synliggjøring av hovedstadsområdets fortrinn for internasjonale investorer.

5.5 Mål og strategier

Hovedmål Bedre fysisk og psykisk helse for alle innbyggere i Akershus

Delmål for bedre fysisk helse

- Alle skal ha mulighet til fysisk aktivitet i natur og i sitt nærmiljø.
- Fremme et sunt kosthold og gode matvaner i befolkningen
- Redusere bruken av tobakk, og særlig begrense antallet røykestartere.

Delmål for bedre psykisk helse

- Utvikle gode, trivelige og trygge skolemiljøer og lokalsamfunn.
- Ta vare på barn og unges selvrespekt i skoleløp og fritid.
- Befolkningen skal ha likeverdige levekår.
- Utsette alkoholdebuten.
- Redusere bruken av alkohol og narkotiske stoffer.
- Påvirke rusatferd gjennom å påvirke årsaker til drikking og bruk av narkotiske stoffer.

Strategier for bedre fysisk helse

Økt fysisk aktivitet

- Sikre valgmuligheter i mangfoldet av aktiviteter både i skole og fritid.
- Fokuserer på det fysiske nærmiljøet ved boliger, skoler og barnehager.
- Tilrettelegging av stier, veier, lysløyper og turtraseer, nærfriluftsområder og anlegg for fysisk aktivitet for alle brukergrupper.
- Sikre tilgang til skogområdene, vannveiene og kysten langs Oslofjorden.
- Rekruttere og motivere barn og unge, eldre, og særskilte inaktive grupper til fysisk aktivitet.
- Motivere ungdom til å fortsette med regelmessig fysisk aktivitet i voksen alder.
- Tilrettelegge for gang- eller sykkelbruk som effektiv og trygg transportform for transportoppgaver i nærmiljøet.

Sunnere kosthold

- Forankre et sunt kosthold i skolen, i offentlig virksomhet/institusjoner og i sosialt tjenestetilbud til risikogrupper.
- Sikre at eldre omsorgstrengende får tilstrekkelig næring.

Redusere tobakksbruk

- Redusere andelen unge som røyker med 50 prosent på 5 år.
- Videreføre innsatsen for røykfrie skoler og røykfritt skolemiljø blant 8. klassinger og videre oppover i klassetrinnene.
- Sikre at eldre tenåringer som ikke har røkt heller ikke senere starter å røyke

Strategier for bedre psykisk helse

Gode, trivelige og vel tilrettelagte lokalsamfunn

- Utforme de fysiske omgivelsene slik at de er trygge, vakre og trivelige.
- Utvikle gode møteplasser og stedsidentiteten i lokalsamfunnet.
- Sikre at planlegging, bygging og investeringer virker inkluderende, og blir tilgjengelig for alle.
- Utarbeide boligsosiale handlingsplaner for vanskeligstilte.
- Videreføre og utvikle tiltakene mot vold, mobbing, rus og uønsket atferd.
- Gjøre elever bedre istand til å ta vare på sin egen psykiske helse, og informere dem om hvilke hjelpetiltak de kan oppsøke ved psykiske problemer og lidelser.
- Utvikle et likeverdig og allsidig kulturtilbud til alle deler av Akershusbefolkningen.
- Legge til rette for at det frivillige kulturtilbud kan utvikle seg og styrke lokalmiljøet.

Redusert rusmisbruk

- Gjennomføre forebyggende tiltak i skole og fritid.
- Alle foresatte og elever i den videregående skolen skal ha fått informasjon om rusmidler og de helsemessige og sosiale konsekvensene av rusbruk.

7 Oppsummering og veien videre

7.1 Areal og transport

Øke bruken av kollektive transportmidler og dempe bruken av bil

Oslo og Akershus er ett hovedstadsområde med flere sentra. Oslo har langt flere arbeidsplasser enn arbeidstakere, noe som skaper store trafikkstrømmer i rushtidene. Samtidig har Oslo-Akershus hatt en meget sterk trafikkvekst og andelen som reiser kollektivt har sunket. Gjennom Oslo-pakke 1 og Oslo-pakke 2 er det etablert finansieringsløsninger for utbygging av veg og kollektive transportmidler, men fremtiden for disse to pakkene er usikker.

Hovedstadsområdet har mange utfordringer for arealbruken og for transportstrategiene. Denne fylkesplanen har tatt opp status for areal og transport sektorene, utfordringen sektorene står overfor og utarbeidet mål og strategier for en samordnet areal- og transportutvikling. Arbeidet er samordnet med tilsvarende tema i Oslo kommuneplan og Nasjonal transportplan 2006–2015.

Hovedmål

Arealbruk og transportsystemet i hovedstadsområdet skal utvikles slik at det fremmer samfunnsøkonomisk effektiv ressursutnyttelse, med miljømessige gode løsninger, trygge lokalsamfunn og bomiljøer, god trafiksikkerhet og effektiv trafikkavvikling for befolkning og næringsliv, i en bærekraftig retning.

Areal- og transportsystemet skal fremme gode og likeverdige levekår for befolkningen. Det skal fremme et konkurransedyktig næringsliv og et velfungerende arbeidsliv slik at hovedstadsområdet videreutvikles som et nasjonalt kraftsentrum for næringsliv og styringsverk. Videre skal areal- og transportsystemet skal ta hensyn til at forbruk av naturressurser lokalt og globalt er tilpasset naturens tåleevne. Det er et mål å utvikle transportsystemet slik at det man kan få en hensiktsmessig fordeling av trafikken mellom privatbil og kollektivtrafikk.

For å oppnå disse målene må vi i samarbeid gjennomføre følgende strategier:

- Bidra til at kommunene har mulighet for å tilrettelegge for en arealutvikling som demper veksten i biltrafikken.
- Tilrettelegge for at en større del av boligbyggingen og arbeidsplassutviklingen skjer i sentrale områder.
- Bidra til videre utbygging av et balansert jernbane og hovedvegssystem og at driftstilskuddet til kollektivtrafikken gis et løft.
- Utvikle partnerskapsavtaler for å stimulere utbyggingen av samferdselsnett.
- Utvikle en felles strategi for brukerbetaling i hovedstadsområdet, som aksepteres i størst mulig grad av brukerne.
- I samarbeid utvikle en regional parkeringspolitikk slik at bilbruken i Akershus reduseres.

7.2 Verdiskaping og kompetanse

Næringsutviklingen må i høyere grad utnytte resultater fra Utdanning og forskningsmiljøene

Det har vært en kraftig vekst i arbeidsplasser i hovedstadsområdet i nittiårene. Samtidig har næringsstrukturen endret seg. Det har vært stor nedgang i tradisjonell industri og en sterk vekst i tjenesteytende sektor. Utdanningssystemet sliter med rekruttering av elever til yrkesfaglige og teknisk utdanning. Innovasjonstakten har vært lav og det er behov for en bedre kobling mellom forsknings og utdannings institusjonene og næringslivet for å øke denne. Utdannings systemet må samarbeide bedre for å øke kvaliteten på utdanningen og samtidig tilpasses for å sikre næringslivet den nødvendige kompetanse. Hovedstadsområdet er dårlig profilert i en internasjonal sammenheng i sammenlignet med Stockholm, København og andre Europeisk storbyregioner. Nye data viser at arbeidsløsheten i Akershus vokser faretruende, og det er derfor viktig at antall arbeidsplasser i hovedstadsområdet opprettholdes. Næringslivet i området stilles derfor overfor nye utfordringer:

- Øke andelen av befolkningen som tar yrkesfaglig og teknisk utdanning.
- Legges til rette for at barn, unge og voksne i Akershus sikres et best mulig utdanningstilbud i samsvar med

- egne forutsetninger og arbeidslivets behov
- Tilrettelegge for til en bedre koordinering mellom grunn-, videregående og høyere utdanning.
 - Bidra til at vi få en sterkere kobling mellom næringslivet og utdannings- og forskningsinstitusjoner for å øke etablering av nye bedrifter basert på forskningsresultater.
 - Bedre internasjonal profilering av regionen mot internasjonale investorer for å sikre videre utvikling av et kunnskapsbasert næringsliv ?
 - Arbeide for at Staten å bidrar til en satsing på dette området.

7.3 Folkehelse

Arbeidet med folkehelse krever en samordnet innsats

Hovedmålet med Folkehelse er å bedre fysisk og psykisk helse for alle innbyggere i Akershus. For å oppnå dette ønsker vi i denne planen å:

- Legge til rette for at alle skal ha mulighet til fysisk aktivitet i natur og i sitt nærmiljø.
- Bidra til å fremme et sunt kosthold og gode matvaner i befolkningen.
- Arbeide for å redusere bruken av tobakk, og særlig begrense antallet røykestartere.
- Alt dette for å forebygge sykdommer som hjerte og kar, kreft, astma og kroniske lunge og overvekt.
- Utvikle gode, trivelige og trygge skolemiljøer og lokalsamfunn.
- Ta vare på barn og unges selvrespekt i skoleløp og fritid.
- Befolkningen skal ha likeverdige levekår.

- Utsette alkoholdebuten.
- Redusere bruken av alkohol og narkotiske stoffer.
- Påvirke rusatferd gjennom å påvirke årsaker til drikking og bruk av narkotiske stoffer.
- Alt dette for å forebygge en dårlig psykisk helse for befolkningen

Videre er det et mål å arbeide for at innbyggerne i regionen får det helsetilbud de har krav på. Her har Akershus politikerne en viktig ombudsmannsrolle for å sikre at utbygging av de statlige helse-tjenestene er av god nok kvalitet og har den kapasitet som inbyggerne har behov for.

7.4 Økonomi

Har kommunene råd til befolkningsvekst ?

De unge familiene som flytter til fylket, eller er vokst opp her, er en kostnadskrevende gruppe. De har behov for barnehageplasser og skoler og annen samfunnservice. Både kommunene og fylkeskommunen strever med å finne midler til å gi befolkningen de tjenestene de bør ha. Skatter og rammetilskuddet fra staten dekker ikke kostnadene ved befolkningsøkning. Rammetilskuddet dekker heller ikke kostnadene for av befolkningsveksten i bynære kommuner når det gjelder sosialhjelp, barnevern, rus og fritidstilbud. Antallet eldre vil stige kraftig.

KS Akershus rapporten konkluderer med at rammetilskuddet ikke har elementer som fanger opp behovet for å bygge ut kapasitet, særlig innen skolesektoren, ved befolkningsvekst. Det er også få komponenter i

rammetilskuddet som fanger opp konsekvenser av befolkningsvekst for bynære kommuner, når det gjelder forhold som sosialhjelp, barnevern, rus, fritidstilbud og lignende. Kommunene i Akershus har ikke råd til befolkningsvekst. Dette gir bakgrunn for flere utfordringer:

- Arbeide for å bedre rammevilkårene til vekstkommuner i regionen.
- Bidra slik at kommunene kan redusere lånegjelden og dermed opprettholde tjenestetilbudet.
- Opprettholde et tjenestetilbudet på samme nivå som resten av landet.
- Arbeide med å gi fylkeskommune og kommunene økonomiske rammer som tilsvarer de økte utgiftene.
- Påvirke staten til å foreta endringer i inntektssystemet.

7.5 Samarbeid i hovedstadsregionen

Må samarbeidet i hovedstadsområdet styrkes ?

Oslo og Akershus har som en integrert bolig-, arbeids- og serviceregion store utfordringer for å styrke samarbeidet. Vi tror at dagens samarbeidsorganer må suppleres. Følgende utfordringer foreligger:

- Få partene til å mer forpliktende samarbeide og samtidig bli mer handlingsorientert.
- Peke på arbeidsområder hvor det er spesielt viktig å styrke samarbeidet, som areal og transport, næringsliv og forskning/utdanning og arbeidet mot dårlig psykisk

helse og rusproblemer hos barn/unge.

- Arbeide videre med endring av eksisterende samarbeidsorganer i tillegg å vurdere å etablere nye der st skulle være behov.

Handlingsplanen vil følger opp Hver av disse utfordringene krever samhandling og samarbeid. Fylkesplanen er et regionalt utfordringsdokument. Gjennom dialoger og drøftinger er siktemålet i første runde å utforme omforente regionale planstrategier. Vi må først fastlegge hvilke planoppgaver som skal løses. Deretter kan vi ta stilling til hvordan oppgavene skal gjennomføres.

Fylkesplanutvalget inviterer i første runde til en høring om forslaget til ny fylkesplan. Etter høringen er intensjonen å invitere til utvikling av et regionalt utviklingsprogram. I dette arbeidet vil partnerskapsavtaler gis en sentral plass.